Sagat 7. august 2004 - Mange stamtavler i indre Finnmark må revideres

Unikt kildeskrift utgitt

Pensjonistene Alf Strømstad og Kristian Fors fra Oslo har laget bok av gamle manntall for indre Finnmark fra 1700-tallet. Og mange same- og kvænslekter må revidere sine stamtavler etter nye opplysninger som nå foreligger.

Geir Wulff

I disse dager er det utgitt el unikt kildeskrift som kaster nytt lys over slektshistorien i indre Finnmark. Boka "Befolkningen i Indre Finnmark på 1700-tallet - navn og tall" er forfattet av Alf Strømstad (74) og Kristian Fors (73) fra Oslo, og utgitt på eget forlag.

Gamle manntall

Del er et omfattende arbeid som de to slektsforskerne kan presentere. Og mange stamtavler med røtter i Kautokeino, Ávjovárre og Karasjok må nok revideres på grunn av det nye forskningsmaterialet som nå foreligger. Forfatterne har tatt utgangspunkt i det svenske manntallet fra 1741 for Kautokeino og Ávjovárre og det norske ekstra skatte manntallet fra 1762 for Kautoteino og Ávjovárre med kvænene I Karasjok, samt husforhørslister for årene 1750-54 for Kautokeino, Ávjovárre og Mannevaara by (Karasjok). Den siste kilden er inntatt i kirkeboka for Kautokeino, men ikke mikrofilmet, og dermed ikke tilgjengelig.

Imponerende kildeskrift fra indre Finnmark: *Alf Strømstad viser stolt frem boka som han har forfattet og utgitt sammen med Kristian Fors.*

Med bakgrunn i disse manntallene har forfatterne supplert opplysninger fra de årlige svenske og dansk/norske skattemanntall, skifteprotokoller, tingbøker (svenske dombøker) og kirkebøker. Med dette foreligger en rimelig god oversikt over befolkninga i indre Finnmark på 1700-tallet.

Hele indre Finnmark

Gjennom boka far vi kjennskap til navn, alder, familietilhørighet for de fleste kjente personer på 1700-tallel i nåværende Kautokeino og Karasjok kommuner. Personene i manntallet fra 1741 knyttes opp mot foreliggende opplysninger om foreldre og andre forfedre, spesiell fra svenske kilder. Samtidig knyttes informasjon fra 1762manntallet til folketellingen for 1801, som var den første landsomfattende folketelling med personlister i Norge. Dermed dekker vi så og si hele 1700-tallet, slik at interesserte kan finne sammenhengen i sin egen slekt og eventuelle forbindelser til andre slekter, forteller en engasjert Alf Strømstad til Ságat Han er pensjonert byråsjef i Forsvarsdepartementet, og inngiftet i en sameslekt fra Porsanger med røtter i indre Finnmark.

Strømstad har sammen med Kristian Fors, opprinnelig fra Loppa, nedlagt et imponerende pionerarbeid som er til uvurderlig hjelp for alle som arbeider med slektsforskning, lokalhistorie og lignende.

Mye «småsnacks»

Boka er en viktig kunnskapsbasis og bidrar til a dra frem et vell av opplysninger om enkelte familier og personer fra historiens glemsel. Man har tatt med enkelte episoder som i ettertid kan synes ganske fornøyelig. Det er klipp fra rettssaker som omfatter det aller meste fra påstander om tyveri og røveri, tvister om arv og eiendomsrett, til beskyldninger og trolldom samt mystiske og underlige dødsfall. Det er spennende og innfløkte farskapssaker, samt innberetninger om leiermål (utroskap) hvor dommen virkelig sved på pungen.

For eksempel gift mann Lars Sivertsen Sjudda i Kautokeino, som i 1757 ble dømt til å betale hele sin formue på 48 lodd sølv eller 24 riksdaler for å ha besvangret sin tjenestepike. Eller historien om John Thursson fra Kautokeino som frøs ihjel i en snestorm i midten av juni 1714.

Viktig korrektiv

Dessverre er det mye feil og mangler i de eksisterende slektsbøker fra Indre Finnmark. Verken "Kautokeinoslekter" og "Karasjok-slekter" har utnyttet alle tilgjengelige kilder da de gamle slektsoversiktene på 1700-tallet ble satt opp. Noe av dette vil bli korrigert i "Porsanger-slekter", som nå er å sluttfasen. Men Alf Strømstad og Kristian Fors har på en imponerende måte avdekket en serie feil og mangler som hittil ikke har vært kjent, og som medfører at mange med røtter i indre Finnmark nå må revidere sine stamtavler.

Blant annet påviser de at det er to selvstendige Turi-slekter, som kommer fra hver sin stamfar. Turi-slekta i Karasjok stammer fra Thure Andersen i Ávjo-várre, mens Turi-slekta i Kautokeino stammer fra Thure Persen i Kautokeino. Sistnevnte var forøvrig bror til Mienna-slektas stamfar Clemet Persen, slik at de to slektene har felles opphav.

Biti er Niemi

En annen stygg feil i slektsbøkene som blir korrigert, er påstanden om at Mikkel Aslaksen (1689-1751), som kom fra Jukkasjarvi til Kautokeino. skulle være far til Aslak Mikkelsen Sara, stamfar for den store Sara-slekta i Kautokeino. Forfatterne påviser at Mikkel Aslaksen er stamfar for Bongo-slekta. og at han er blitt forvekslet med Mikkel Jonsen Sara. Mikkel Aslaksen Bongo var forøvrig bror tit Aslak Aslaksen Banne (1697-1775) som flyttet til Utsjok og har stor etterslekt, blant annet i Ságats redaksjon.

I tidligere oversikter over Bær- og Siri-slektene er del mye forvirring som nå settes på plass. Og del påvises at detl egentlig er to selvstendige Utsi-slekter i Karasjok og Kautokeino. Utsi-slekta med røtter i Ávjovárre brukte i gammel tid slektsnavnet Keura, og kan ha sammenheng med Korvatus-slekta. Foruten fjellsamene får vi også et godt innblikk i de første fastboende i Karasjok, som var kvæner. Disse kvænske vandrerne ble innblandet med urbefolkningen, og noen flyttet videre til Børselv, Stabbursnes og Lakselv t Porsanger, Blant annet får vi vite at stamfar for Biti-slekta i Karasjok, Peder (Per) Eriksen eller Erkin-Pieti, tilhører Niemi-slekta fra Muonioniska i

Nord-Finland.

En kulturskatt

Forfatterne har nedlagt et stort og niditig arbeid med å fremskaffe de data som nå er gjort tilgjengelig. Det har medgått utrolig mange timer i prosjektet, som holder en høy faglig standard. Ingen slipper helt unna trykkfeilsdjevelen, men det er en bemerkelsesverdig god kvalitetssikring på informasjonen som presenteres i boka. Forfatterne har søkt Sametinget om produksjonsstøtte, men har ennå ikke fått svar. Forfatterne har derfor selv måttet legge ut trykkekostnader av egne midler. Det vil være en skandale av dimensjoner om ikke Sametinget rundhåndet støtter opp om et så verdifullt kulturprosjekt som denne boka representerer. Forfatterne mer enn antydet at neste prosjekt blir en ny slektsbok for de eldre gener av Kautokeino-slekter frem til ca. 1825.

Her skal tilgjengelig informasjon sammensys til slektsoversikter, slik at leserne lettere kan finne frem. Men dette er totalt avhengig av at Sametinget viser ansvar og bidrar med finansiering av prosjektet.

Kjøp den da vel!

Boka ”Befolkningen i indre Finnmark på 1700-tallet – navn og tall” fås kjøpt hos lokale bokhandlere, muséer, Kautokeino historielag eller direkte fra forfatterne for en rimelig penge. Boka bør finnes i enhver bokhylle i indre Finnmark.